

KOMUNIKAT
z dnia 28 października 2024 r.
KOMISJI ETYKI I WYKONYWANIA ZAWODU
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH
W SPRAWIE UPOWAŻNIANIA RADCÓW PRAWNYCH DO PODEJMOWANIA
DZIAŁAŃ NASTĘPCZYCH W ROZUMIENIU USTAWY O OCHRONIE
SYGNALISTÓW WRAZ Z INNYMI WYMIIENIONYMI W ART. 25 UST. 1 PKT 3)
TEJ USTAWY CZYNNOŚCIAMI
ORAZ PODEJMOWANIA SIĘ PRZEZ RADCÓW PRAWNYCH ICH
WYKONYWANIA

I.

W dniu 25 września 2024r. weszła w życie ustawa z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów (Dz.U. z 2024r. poz. 928), zwaną dalej także: u.o.s., m.in. w części dotyczącej zasad ustalania wewnętrznej procedury zgłaszania informacji o naruszeniach prawa i podejmowania działań następczych.

W związku z powyższym pojawia się problem dopuszczalności upoważnienia radców prawnych do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej, o którym mowa w tej ustawie.

II.

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych uznaje za niedopuszczalne upoważnianie radców prawnych do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej, w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów oraz, w konsekwencji, podejmowanie się takich czynności przez radców prawnych i w uzasadnieniu przedstawionego stanowiska podnosi, co następuje.

1. Ustawa z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów nakłada obowiązek określenia w wewnętrznej procedurze zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych, zwanej dalej procedurą zgłoszeń wewnętrznych, bezstronnej wewnętrznej jednostki organizacyjnej lub osoby w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, upoważnionych do podejmowania działań następczych, włączając w to weryfikację zgłoszenia wewnętrznego i dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej przy czym funkcję tę może pełnić wewnętrzna jednostka organizacyjna lub osoba w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego upoważnione przez podmiot prawny do przyjmowania zgłoszeń

wewnętrznych jeżeli zapewniają bezstronność (art. 25 ust. 1 pkt 3) w związku z art. 25 ust. 1 pkt 1) u.o.s.).

Nadmienić przy tym należy, że przez działanie następcze rozumie się działanie podjęte przez podmiot prawny (lub organ publiczny) w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu oraz w celu przeciwdziałania naruszeniu prawa będącemu przedmiotem zgłoszenia, w szczególności przez postępowanie wyjaśniające, wszczęcie kontroli lub postępowania administracyjnego, wniesienie oskarżenia, działanie podjęte w celu odzyskania środków finansowych lub zamknięcie procedury realizowanej w ramach wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych lub procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych (art. 2 pkt 1) u.o.s.).

Natomiast przez informację zwrotną rozumie się przekazaną sygnaliście informację na temat planowanych lub podjętych działań następczych i powodów takich działań (art. 2 pkt 4) u.o.s.).

2. Ustawa odróżnia przyjmowanie zgłoszeń wewnętrznych od podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności) i choć podmiot prawny może upoważnić tą samą osobę do zarówno do przyjmowania zgłoszeń, jak i do podejmowania działań następczych, to nie w każdym przypadku ma taką możliwość (a ponadto nie musi). W szczególności do działań następczych nie można upoważnić podmiotu zewnętrznego, w odróżnieniu od upoważnienia do przyjmowania zgłoszeń. Ponadto w przypadku prowadzenia działań następczych wymagana jest bezstronność upoważnionych do tych czynności, wymóg taki nie jest natomiast stawiany osobom upoważnionym do przyjmowania zgłoszeń (art. 25 ust. 1 pkt 1) i 3) u.o.s.).
3. W nawiązaniu do poruszonej kwestii braku możliwości upoważnienia podmiotu zewnętrznego do podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności) rozważenia wymaga status radcy prawnego w relacjach z podmiotem prawnym. Art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s. wyklucza podmioty zewnętrzne, jako upoważnione do podejmowania określonych w nim działań, wymagając aby upoważnionymi były wyłącznie bezstronne wewnętrzne jednostki organizacyjne lub osoby w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego. Powstaje zatem pytanie jaki jest status radcy prawnego w relacjach z podmiotem prawnym w kontekście form wykonywania zawodu określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2024r. poz. 499) i braku możliwości upoważnienia podmiotu zewnętrznego do podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności).

Zdaniem Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych:

- 1) radca prawny wykonujący zawód w formie prowadzonej jednoosobowo kancelarii radcy prawnego lub spółce, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1) – 3) ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych i w ramach tej formy świadczą pomoc

prawną na rzecz podmiotu prawnego na podstawie umowy cywilnoprawnej jest podmiotem zewnętrznym. Podmiot prawny jest bowiem w takim przypadku stroną umowy z przedsiębiorcą, który świadczy usługi na jego rzecz, odpowiednio z radcą prawnym prowadzącym działalność gospodarczą w formie kancelarii lub ze spółką.

Faktyczne wykonywanie czynności z zakresu świadczenia pomocy prawnej na podstawie wskazanej umowy zawartej między podmiotem prawnym a przedsiębiorcą przez radców prawnych będących wspólnikami spółek, o których mowa wyżej lub zatrudnionych przez radcę prawnego prowadzącego jednoosobowo kancelarię radcy prawnego lub w spółkach, o których mowa wyżej, jest przy tym prawnie indyferentne dla powyższej konstatacji. Decydująca dla uznania, że mamy do czynienia z podmiotem zewnętrznym w rozumieniu, o którym mowa wyżej są bowiem w tym przypadku strona umowy z podmiotem prawnym i rodzaj łączącej radców prawnych z podmiotem prawnym więzi prawnej;

- 2) radca prawny wykonujący zawód w ramach stosunku pracy z podmiotem prawnym w ramach struktury organizacyjnej tego podmiotu spełnia kryterium osoby w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s. Rodzaj łączącej strony w takim przypadku więzi prawnej powala na stwierdzenie, że radca prawny nie jest podmiotem zewnętrznym, o którym mowa wyżej;
- 3) radca prawny wykonujący zawód na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z podmiotem prawnym jednak nie jako przedsiębiorca, może spełniać kryterium osoby w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s.

W związku z powyższym, już wyłącznie z uwagi na rodzaj łączącej radcę prawnego więzi prawnej z podmiotem prawnym będącej pochodną wybranej formy wykonywania zawodu, radcowie prawni, o których mowa w pkt 1) powyżej nie mogą być upoważnieni do podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności), a to z uwagi na status podmiotu zewnętrznego wobec podmiotu prawnego.

4. Zasadnicze argumenty przemawiające za stanowiskiem Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych co do niedopuszczalności upoważniania radców prawnych do podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności) znajdują oparcie w przepisach ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych oraz Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.
5. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że upoważnienie do podejmowania działań następczych obejmuje m.in. *także dalszą komunikację z sygnalistą, w tym występowanie o dodatkowe informacje i przekazywanie sygnaliście informacji zwrotnej* (art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s.), przy czym przez informację zwrotną, o czym była już mowa wyżej, należy rozumieć przekazaną sygnaliście informację na temat planowanych lub podjętych działań następczych i powodów takich działań (pod

pojęciem działań następczych rozumie się działanie podjęte przez podmiot prawny lub organ publiczny w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu oraz w celu przeciwdziałania naruszeniu prawa będącemu przedmiotem zgłoszenia, w szczególności przez postępowanie wyjaśniające, wszczęcie kontroli lub postępowania administracyjnego, wniesienie oskarżenia, działanie podjęte w celu odzyskania środków finansowych lub zamknięcie procedury realizowanej w ramach wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych lub procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych; (art. 2 pkt 1) i 4) u.o.s.).

W konsekwencji, w ramach komunikacji z sygnalistą oraz obowiązku przekazania informacji zwrotnej materializuje się, w ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, problem tajemnicy zawodowej radcy prawnego.

Zarówno ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych, jak i ustawa z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów, w szczególności art. 3 ust. 6 ustawy o radcach prawnych, ani art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie sygnalistów, nie wprowadzają w tym zakresie wyjątków (wyłączeń) dla radcy prawnego. Zauważyć należy, że przepis art. 5 ust. 1 pkt 2) u.o.s. wprost zakłada, że ustawy nie stosuje się do informacji objętych tajemnicą zawodową zawodów prawniczych, z tym, że wykładany jest w kontekście zakazu przekazywania informacji objętych tajemnicą zawodową w ramach zgłoszenia naruszenia prawa.¹ Nie sposób jednak wywieść, zdaniem Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, z tej regulacji prawa do przekazywania przez radcę prawnego, jako potencjalnie osobę upoważnioną do podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności), informacji objętych tajemnicą zawodową sygnaliście. Wręcz przeciwnie, przyjąć należy, że przepis art. 5 ust. 1 pkt 2) u.o.s. dotyczy każdej informacji objętej tajemnicą zawodową radcy prawnego, jako zawodu prawniczego. Nawet jednak gdyby przepis ten wyklądać wyłącznie w zakresie dotyczącym zgłoszenia naruszenia prawa nie prowadzi to do zmiany wniosków odnośnie informacji objętych obowiązkiem dyskrecji radcy prawnego.

Uznając, że działania następcze w części bezspornie, jak się wydaje, można zakwalifikować jako wchodzące w zakres przedmiotowy świadczenia pomocy prawnej w rozumieniu art. 2, 4 i 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (w części są to działania o charakterze organizacyjnym i w tym obszarze uznanie ich

¹ Zob. np.: Jakub Królikowski, Procedury związane z dokonywaniem zgłoszeń na podstawie ustawy z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów, z uwzględnieniem szczególnego statusu radcy prawnego w związku z wyłączeniem stosowania tej ustawy wobec informacji objętych tajemnicą zawodową zawodów prawniczych, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Warszawie 2024, https://www.oirpwarszawa.pl/wp-content/uploads/2024/10/sygnalisci_poradnik_dla_radcow_prawnych_oraz_aplikantow.pdf ss. 14-15; Damian Tokarczyk [w:] Ewelina Rutkowska, Damian Tokarczyk, Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz, LEX/el. 2024 – komentarz do art. 5, teza 1; Mariusz Wieczorek, Ochrona sygnalistów. Poradnik dla radców prawnych i jednostek samorządu radcowskiego (stan prawny: sierpień 2024), Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych, ss. 4-5.

za świadczenie pomocy prawnej może budzić wątpliwości²), to podkreślenia wymaga, że w toku komunikacji z sygnalistą, jak również w ramach udzielenia informacji zwrotnej, dochodzić będzie do ujawniania informacji objętych tajemnicą zawodową radcy prawnego, jako takich, o których radca prawny dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej (zob. art. 3 ust. 3 ustawy o radcach prawnych). Dotyczyć to może w szczególności podstawowych kwestii, to jest oceny zasadności zgłoszenia naruszenia prawa i podejmowanych w związku z tym działań, w tym komunikacji z sygnalistą i informowania go o działaniach, czy zamiarze ich podjęcia. Do ujawniania informacji objętych tajemnicą zawodową radcy prawnego może dochodzić zwłaszcza podczas prowadzonych postępowań wyjaśniających.

Wynikający z ustawy z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów obowiązek upoważnienia do podejmowania działań następczych (włączając w to pozostałe wymienione wyżej czynności) nie znosi przy tym ustawowego obowiązku radcy prawnego związania tajemnicą zawodową. Oczywistym jest, że klient (podmiot prawny) nie może zwolnić radcy prawnego z obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej. Wyjątki (wyłączenia) w zakresie dotyczącym obowiązku dyskrecji muszą wynikać wprost z ustawy. Ustawa o ochronie sygnalistów posługuje się ogólnym pojęciem jednostek organizacyjnych oraz osób, które posiadając określone cechy mogą zostać upoważnione do podejmowania działań następczych. Jeśli takimi osobami mieliby być radcowie prawni, to uwzględnienia wymagają przepisy dotyczące statusu prawnego tej kategorii osób, jako przepisy szczególne w stosunku do ustawy o ochronie sygnalistów, to jest przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych. Wskazać należy, że przepisy ustawy o radcach prawnych w obszarze obowiązku tajemnicy zawodowej oraz informacji, których ten obowiązek nie dotyczy są jednoznaczne (art. 3 ust. 3 – 6). Zakres wyłączeń określony w art. 3 ust. 6 ustawy o radcach prawnych nie dotyczy informacji ujawnianych w związku z prowadzeniem działań następczych, w tym obowiązkiem przekazania informacji zwrotnej sygnaliście. Ustawa o ochronie sygnalistów również nie zawiera przepisów w tym zakresie w odniesieniu do radców prawnych. Art. 5 ust. 1 pkt 2) tej ustawy dostrzega się wprost tajemnicę zawodową zawodów prawniczych, w żadnym razie jednak nie w aspekcie wyjątku, czy wyłączenia tajemnicy zawodowej w przypadku radcy prawnego, jako osoby, która miałaby być upoważniona do podejmowania działań następczych wraz z czynnościami związanymi.

6. W konkluzji, w ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych zasadny jest wniosek, że możliwość upoważnienia radców prawnych do podejmowania działań następczych (włączając w to wymienione

² W konsekwencji materializować mógłby się problem związany z art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych, zgodnie z którym radcy prawnemu nie można polecać wykonania czynności wykraczającej poza zakres pomocy prawnej. Zauważyć przy tym należy, że zdaniem Mariusza Wieczorka czynności podejmowane w ramach działań następczych są formą świadczenia pomocy prawnej (zob. Mariusz Wieczorek, op. cit., s. 9). Uwagi w tym kontekście, niezależnie, czy działania następcze uzna się w całości za formę świadczenia pomocy prawnej, czy wyłącznie w części, wymagają w szczególności przepisy art. 25 i art. 26 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

w art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s. czynności) uwzględniając obowiązek dochowania tajemnicy zawodowej przez radcę prawnego, wymagałaby wyraźnej podstawy prawnej. W świetle przepisów art. 3 ust. 3 - 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych oraz przepisów Kodeksu Etyki Radcy Prawnego dot. tajemnicy zawodowej, których radca prawny na podstawie art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych ma obowiązek przestrzegać (art. 6, art. 9, art. 15 ust. 1, art. 25, art. 26 KERP) w związku z art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s. w związku z art. 2 pkt 1) i art. 2 pkt 4) u.o.s., należy uznać za niedopuszczalne upoważnienie radcy prawnego do podejmowania działań następczych (włączając w to wymienione w art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s. czynności). Konsekwentnie – radca prawny, z uwagi na regulacje prawne, o których mowa wyżej, nie powinien podejmować się takich działań.

7. Wskazać należy, że naruszenie przez radcę prawnego obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej określonego w art. 3 ust. 3 – 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych oraz w przepisach Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w szczególności art. 9, art. 15 ust. 1, art. 25, art. 26) może skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną (art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych). Naruszenie obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej może być także podstawą odpowiedzialności karnej radcy prawnego (art. 266 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny; t.j. Dz.U. z 2024r. poz. 17).
8. Uwagi wymaga również ustawowy wymóg posiadania przez osoby upoważnione do podejmowania działań następczych (i pozostałych czynności wymienionych w art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s.) przymiotu bezstronności. Identyfikując pojęcie bezstronności wskazówką interpretacyjną może być jej rozumienie na potrzeby sądownictwa, co znajduje uzasadnienie w prowadzeniu działań następczych w związku ze zgłoszeniem naruszenia prawa, które osoba upoważniona zobowiązana jest rozpatrzyć i podjąć określone w ustawie czynności. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że „*(...) bezstronność to obiektywizm i równorzędne traktowanie lub, od strony negatywnej, przeciwieństwo stronniczości. Sam podział na bezstronność subiektywną i obiektywną nie wynika expressis verbis z przepisów prawa, ale stanowi dorobek doktryny i orzecznictwa. Szczególnie istotne wydaje się położenie nacisku na aspekt obiektywny. Niekiedy wykazanie bezstronności będzie możliwe wyłącznie w oparciu o podejście obiektywne. Wynika to z okoliczności, że dany sędzia może mieć głębokie przeświadczenie o własnej bezstronności lub publicznie twierdzić (deklarować), że jest w pełni bezstronny, natomiast uczestnik postępowania prowadzonego przed takim sędzią (sądem) nie będzie w stanie wykazać, że sędzia myśli odmiennie niż zapewnia o tym publicznie. Stąd też test obiektywny bezstronności, pozwalający na ustalenie czy*

*z perspektywy zewnętrznego obserwatora istnieje obiektywne wrażenie stronniczości, ma tak doniosłe znaczenie.*³

Trudnością jaka wynika z regulacji ustawy z dnia 14 czerwca 2024. o ochronie sygnalistów jest przyjęcie, że upoważnienie w powyższym zakresie można udzielić wyłącznie wewnętrznej jednostce organizacyjnej lub osobie w ramach struktury organizacyjnej podmiotu prawnego, co *per se* może poddawać w wątpliwość ustawowe założenie bezstronności tych podmiotów. Nawet objęcie podmiotów upoważnionych do podejmowania działań następczych (i pozostałych wymienionych w ustawie czynności) ochroną na podstawie art. 21 ust. 1 u.o.s. nie wydaje się dostatecznym rozwiązaniem sygnalizowanego problemu. Ewelina Rutkowska na gruncie ustawy o ochronie sygnalistów wskazuje, że *„[o]sobą bezstronną w organizacji jest taka osoba, która ma odpowiedni autorytet, ugruntowaną pozycję w strukturze organizacyjnej oraz bezpośredni kontakt z zarządem, jednakże w zakresie wykonywania zadań związanych z wyjaśnianiem podejrzeń nieprawidłowości nie przyjmuje instrukcji ani poleceń.*”⁴

9. W odniesieniu do radców prawnych przymiot bezstronności uzupełnić należy o przymiot niezależności oraz wymóg braku konfliktu interesów. Uwzględnienia w tym kontekście wymagają przepisy art. 9 ust. 4 i art. 15 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych oraz art. 7, art. 10, art. 25, art. 26 – 30a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Przyjąć można, że *„[n]iezależność w swojej istocie to samodzielność decyzyjna (wyłącznieść kompetencyjna) w danej sferze (...), co za tym idzie, ujmując od strony negatywnej, brak podporządkowania komukolwiek, brak zależności od np. innych organów.*”⁵

W odniesieniu z kolei do możliwych stanów faktycznych, które powinno się przewidzieć uwzględnienia wymaga, że problem z niezależnością (czy konfliktem interesów) może się materializować w szczególności w związku z bieżącym świadczeniem pomocy prawnej na rzecz podmiotu prawnego, a w jego ramach konieczną współpracą radcy prawnego z różnymi osobami zatrudnionymi w tym podmiocie. Zgłoszenia naruszeń prawa dokonywane przez sygnalistów wymagać mogą oceny działań podejmowanych w związku ze świadczoną uprzednio pomocą prawną. Powyższe może mieć również wpływ na ocenę wymaganego przymiotu bezstronności radcy prawnego.

³ Cyt. za: Krzysztof Olszak, Niezawistość, niezależność i bezstronność w sądownictwie w świetle regulacji prawnych oraz orzecznictwa, Głos Prawa. Przegląd Prawniczy Allerhanda 2019 – t. 2 – nr 2 (4), poz. 25, ss. 343-344.

⁴ Ewelina Rutkowska [w:] Ewelina Rutkowska, Damian Tokarczyk, Ustawa o ochronie sygnalistów. Komentarz, LEX/el. 2024 – komentarz do art. 25, teza 9.

⁵ Krzysztof Olszak, op. cit., s. 343. W kwestii problematyki niezależności oraz konfliktu interesów w zawodzie radcy prawnego zob. np. Ustawa o radcach prawnych. Komentarz. 2. wydanie – praca zbiorowa pod red. Tomasza Schefflera, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2022; Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz. 4. wydanie - praca zbiorowa pod red. Tomasza Schefflera, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023.

10. W konkluzji zasadny jest zdaniem Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych wniosek, że **przeszkodą do upoważnienia radcy prawnego do podejmowania działań następczych (i pozostałych wskazanych w art. 25 ust. 1 pkt 3) u.o.s. czynności) dotyczących wewnętrznych zgłoszeń naruszeń prawa, a w konsekwencji ich wykonywania, mogą być zastrzeżenia co do jego bezstronności, jak również zagrożenia dla niezależności, czy ryzyko wystąpienia albo występowanie konfliktu interesów, które mogą mieć miejsce z uwagi na świadczoną przez radcę prawnego pomoc prawną. Powyższe wymaga oceny w odniesieniu do konkretnego stanu faktycznego, z zachowaniem niezbędnej ostrożności. Z uwagi jednak na wskazaną wyżej przeszkodę do upoważnienia związaną z obowiązkiem dochowania tajemnicy zawodowej radcy prawnego konstatacje dotyczące niezależności oraz braku konfliktu interesów mają w istocie walor dodatkowej argumentacji w sprawie.**

11. Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych wskazuje jednocześnie, że brak jest przeszkód, aby przedmiotem pomocy prawnej świadczonej przez radców prawnych na rzecz podmiotów prawnych, które ustaliły wewnętrzną procedurę zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych, były sprawy związane ze zgłoszeniami naruszeń prawa przez sygnalistów, w szczególności wsparcie prawne dla osób upoważnionych, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1) i 3) u.o.s., z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 2024r. oraz zasad wykonywania zawodu zgodnie z ustawą z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych, Kodeksem Etyki Radcy Prawnego oraz Regulaminem wykonywania zawodu radcy prawnego. Przeszkody w tym zakresie wynikać mogą z konkretnych stanów faktycznych i dotyczyć w szczególności kwestii związanych z niezależnością oraz zajęciami niedopuszczalnymi i konfliktem interesów.

12. Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych zaleca radcom prawnym świadczącym pomoc prawną na rzecz podmiotu prawnego na podstawie zawartej z nim umowy daleko idącą ostrożność przy podejmowaniu decyzji co do świadczenia pomocy prawnej na rzecz sygnalisty, której przedmiotem byłaby pomoc w dokonaniu zgłoszenia naruszenia prawa do tego podmiotu prawnego, a to mając na względzie obowiązki zawodowe, w tym etyczne. W szczególności uwagi wymaga wymóg niezależności w wykonywaniu zawodu oraz obowiązek dochowania tajemnicy zawodowej, unikania zajęć niedopuszczalnych i konfliktu interesów.

Z uwagi na możliwe zagrożenia dla podstawowych wartości zawodu radcy prawnego, od których obowiązku przestrzegania ustawa z dnia 14 czerwca 2024r. o ochronie sygnalistów nie zwalnia (nie wprowadza wyjątku), Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych zaleca, w przypadkach zwracania się przez osoby chcące dokonać zgłoszenia naruszenia prawa do podmiotu prawnego o pomoc w jego dokonaniu do radców prawnych

świadczących pomoc prawną na rzecz tego podmiotu, rozważnie poinformowania sygnalisty o treści art. 61 u.o.s. i wprowadzonej nim zmiany w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej poprzez dodanie art. 4¹ zapewniającego osobie chcącej dokonać zgłoszenia nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także w przypadku jeśli jest ona w stanie ponieść koszty odpłatnej pomocy prawnej.

Zdaniem Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych **w przypadku naruszenia przez radcę prawnego przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych lub Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w związku z pomocą w dokonaniu zgłoszenia przepis art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych ma pierwszeństwo w stosowaniu w stosunku do przepisu art. 21 ust. 1 u.o.s., jako przepis szczególny dotyczący radców prawnych.** Przepis art. 21 ust. 1 u.o.s. dotyczy osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia, której szczególną kategorią mogą być radcowie prawni. Tej kategorii osób dotyczą jednak odrębne przepisy prawa, w szczególności ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych ze wszelkimi tego konsekwencjami. Konieczność ich uwzględnienia wywieść należy z regulacji art. 21 ust. 1 u.o.s. zgodnie z którą przepisy rozdziału 2 u.o.s. dotyczące zakazu działań odwetowych i środków ochrony **stosuje się odpowiednio** m.in. do osoby pomagającej w dokonaniu zgłoszenia.

Opracowanie:
r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki

Przewodniczący
Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. Ryszard Wilmanowicz